

UDC 378.147:373.3]:004.031.42

DOI <https://doi.org/10.31470/2415-3729-2022-15-207-224>

The Role of Interactive Teaching Methods in Shaping the Innovative Competence of Future Teachers of Primary Education Institutions

Nataliia Opanasenko

Doctor of Philosophy in Pedagogy (PhD), Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Pedagogy, Theory and
Methodology of Elementary Education

Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

✉ 30, Sukhomlynskyi Str., Pereiaslav, Kyiv region, Ukraine

E-mail: nataliopanasenko@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3265-6421>

Halyna Chernenko

Doctor of Philosophy in Pedagogy (PhD), Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Pedagogy, Theory and
Methodology of Elementary Education

Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

✉ 30, Sukhomlynskyi Str., Pereiaslav, Kyiv region, Ukraine

E-mail: chernenko.galyna@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2080-3946>

Date of receipt of the article: February 22, 2022

Article accepted for publication: June 02, 2022

Роль інтерактивних методів навчання у формуванні інноваційної компетентності майбутніх учителів закладів початкової освіти

Наталія Іванівна Опанасенко

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки, теорії та методики початкової освіти

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

✉ вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, Київська область,
Україна

Галина Миколаївна Черненко

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки, теорії та методики початкової освіти
Університет Григорія Сковороди в Переяславі

✉ вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, Київська область,
Україна

Дата надходження статті: 06 лютого 2022 р.
Стаття прийнята до друку: 02 червня 2022 р.

Abstract

The article reveals the problematics of forming innovation competence of future primary school teachers in the study of professional subjects. The relevance of the chosen topic is indicated. The **aim** of the study, which consists in substantiating the role of interactive teaching methods in the formation of innovative competence of future teachers of primary education institutions, is substantiated. A number of theoretical and empirical **methods** of scientific research, in particular analysis, generalization and systematization, observation, was used in the course of the study to achieve the objectives. **The results.** It is stated that the requirements for compulsory learning outcomes are defined taking into account the competence-based approach to learning, which is based on key competences. One of the key competences is innovativeness. It implies openness to new ideas, initiation of changes in a close environment, formation of skills, attitudes, which are the basis of competence approach, provide further ability to learn successfully, carry out professional activities, feel themselves as a part of the community and participate in community affairs. It is established that an important role in the formation of innovative competence is played by interactive learning, which is a specific form of organization of cognitive activity, which provides creation of such learning conditions, in which each applicant feels its success, intellectual ability. The focus is on the content of interactive learning methods: design thinking, feedback, decision tree, mind

maps, jury, case-method, etc. Examples of the implementation of these methods in the teaching of professional subjects «Didactics», «Theory and Methodology of Educational Work», «Methods of teaching an integrated course «I am exploring the world»» to 2nd and 3rd year students are presented. Topics of classes and methods of implementing interactive methods are indicated. **Conclusions.** According to the results of the research, the above-mentioned interactive learning methods open up tools for students, using which they will be able to start thinking innovatively and see their hidden possibilities. After all, using the methods described in the article is not only a time requirement, it is a sign of a knowledgeable person with a high degree of organization and thinking. The research results obtained during the experiment have allowed the authors of the article to assert that interactive teaching methods effectively influence the process of forming the innovative competence of future teachers of primary education institutions, because the students who participated in the experiment showed positive results. The authors argue that the formed innovative competence of future primary school teachers is necessary for pedagogical activities in the New Ukrainian School, because it is innovation as a key competence defined in the State Standard of Primary Education.

Keywords: professional training, future primary school teachers, innovativeness, interactive teaching methods.

References

1. Kremen, V.H. (Ed.) (2008). *Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of Education]*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
2. Bibik, N.M. (2004). Kompetentisnyi pidkhid: refleksyvnyi analiz zastosuvannya [Competency approach: reflexive application analysis]. In O.V. Ovcharuk (Ed.) *Kompetentisnyi pidkhid u suchasnii osviti: svitovyi dosvid ta ukraïnski perspektivy [Competence approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives : Library on educational policy]*. Kyiv: K.I.S. [in Ukrainian].

3. Typovi osvritni prohramy dlia zakladiv zahalnoi serednoi osvity. Zakon Ukrainy «Pro osvitu». Derzhavnyi standart pochatkovoï osvity (2018) [Typical educational programmers for general secondary education institutions. Law of Ukraine «On Education». State standard of primary education.]. Kyiv: TD «Osvita-Tsentr plius» [in Ukrainian].

4. Iaroshynska, O.O. (2007). *Dydaktyka: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Didactics: educational and methodical manual]. Uman: RVTs «Sofia» [in Ukrainian].

5. Zubkova, O.P. (2019). Dyzain-myslennia v osviti [Design-thinking in Education]. *Vseosvita*. Retrieved from <https://vseosvita.ua/library/dizajn-mislenna-v-osviti-4703.html> [in Ukrainian].

6. Rudenko, N. (2020). Osoblyvosti pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoï shkoly do zastosuvannia mentalnykh kart na urokakh matematyky [Features of preparation of future primary school teachers for the use of mental maps in mathematics lessons]. *Osvitohichnyi dyskurs*. 2 (29). Retrieved from <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/690> [in Ukrainian].

7. Ponomarova, O.M. (2018). Vykorystannia keis-metodu na urokakh u pochatkovii shkoli [The use of the case method in primary school lessons]. *Vseosvita*. <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-kejs-metodu-na-urokah-v-pocatkovij-skoli-11180.html> [in Ukrainian].

8. Onyshchenko, I. (2012). Model formuvannia fakhovoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv [Model for the formation of professional competence of a future primary school teacher]. *Navchannia i vykhovannia obdarovanoi osobystosti: teoriia i praktyka*, 8, 94-101 [in Ukrainian].

9. Osadchenko, I. (2012) Dydaktychni vymohy ta metodyka formuvannia keisiv u konteksti pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoï shkoly [Didactic requirements and methods of case formation in the context of training future primary school teachers]. *Naukovi zapysky KDPU*, 107 (2), 58–69 [in Ukrainian].

10. Matviienko, O.V. (2005) *Vykhovannia shkoliara: pedahohichni zadachi ta zavdannia* [Upbringing of schoolchildren: pedagogical tasks and problems]. Kyiv: PTs «Foliant» [in Ukrainian].

11. *Metodyka provedennia fokus-hrup: Methodychni rekomendatsii dlia studentiv spetsialnosti «zhurnalistyka» VDPU* (2016) [Methods of conducting focus groups: Guidelines for students majoring in «journalism»] (Lapshyn S.A.). Vinnytsia: VDPU [in Ukrainian].

Вступ

Головним стратегічним завданням розвитку вищої освіти України на сучасному етапі є її інтеграція до європейської освітньої системи. Враховуючи це, необхідно докорінно покращити підготовку спеціалістів, зокрема майбутніх учителів. Саме вчителю належить провідна роль у навчанні й вихованні підростаючого покоління, у формуванні гармонійно розвиненої, творчої, діяльної особистості.

Аналіз сучасної науково-методичної літератури свідчить, що науковці (Н. Баліцька, О. Біда, В. Бондар, Г. Волошина, С. Гончаренко, М. Гузик, О. Дубасенюк, Л. Кекух, Л. Коваль, Г. Кравченко, О. Максименко, Н. Наволокова, А. Нісімчук, Л. Пироженко, О. Пехота, О. Пометун, І. Прокопенко, О. Савченко, В. Федорчук, Ю. Шаповал, І. Якиманська, О. Ярошинська та ін.) приділяють значну увагу питанню професійної підготовки майбутніх учителів та розкриттю змісту технологій і сучасних методів навчання, їх використання на практиці. Тому проблема підготовки майбутніх учителів закладів початкової освіти, на сьогодні, є актуальною та науково значимою.

На сучасному етапі розвитку нашого суспільства одним із шляхів оновлення змісту освіти є орієнтація його на компетентнісний підхід та на створення ефективних

механізмів його впровадження. У підготовці майбутніх фахівців постала проблема забезпечення належної якості освіти в нових умовах, що характеризується компетентнісним підходом в освіті.

В основі компетентнісного підходу лежать дві дефініції: «компетенція» і «компетентність». Компетентнісний підхід передбачає спрямованість освітнього процесу на досягнення результатів, якими є такі ієрархічно-підпорядковані компетентності особистості, як ключова, загальнопредметна і предметна. За результатами діяльності робочої групи українських науковців і практиків розроблялись теоретичні і прикладні питання запровадження компетентнісного підходу в освіту України (керівник О. Савченко; Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Локшина, О. Овчарук, Л. Паращенко, О. Пометун, С. Трубачова) (Енциклопедія освіти, 2008: 408].

За визначенням Н. Бібік, компетентність – це «володіння відповідними знаннями і здібностями, які дають людині змогу ґрунтовно судити про певну сферу й ефективно в ній діяти» (Бібік, 2004: 48).

Вимоги до обов'язкових результатів навчання визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності (Типові освітні, 2018: 92). Одна з ключових компетентностей – інноваційність. Вона «передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі, формування умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади» (Типові освітні, 2018: 93).

Мета нашого дослідження полягає в обґрунтуванні ролі інтерактивних методів навчання у формуванні інноваційної компетентності майбутніх учителів закладів початкової освіти.

Методи дослідження

Для досягнення поставленої мети у ході дослідження було використано низку теоретичних та емпіричних методів наукового пошуку, зокрема – аналіз психолого-педагогічної і методичної літератури, узагальнення та систематизація наукової літератури, безпосереднє спостереження за діяльністю студентів і викладача у процесі навчання.

Результати та їх обговорення

Інтерактивне навчання є специфічною формою організації пізнавальної діяльності, яка передбачає створення таких умов навчання, за яких кожен здобувач освіти відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. «Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем» (Ярошинська, 2007: 78). Важливо, щоб майбутні вчителі початкової школи не лише знали інтерактивні методи навчання, а й самі опановували навчальні предмети за їх активного використання. Таким чином, їм набагато зрозумілішими будуть їх прийоми застосування.

Використання інтерактивних методів навчання у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи сприяє формуванню ініціативності, творчості, стимулюванню активності, відкритості до нових ідей, готовності до нововведень, змін у близькому середовищі, тобто формуванню у них інноваційної компетентності. Беручи участь у міжнародних проєктах, зокрема «MoPED: Модернізація педагогічної вищої освіти інноваційними навчальними інструментами» (2019 р.), Україно-фінському «Навчаємось разом» (2021 р.), ми переконалися в тому, що сучасні методи навчання в професійній підготовці майбутніх учителів є актуальним питанням сьогодення не лише в Україні. Наші колеги з Польщі, Фінляндії, обговорюючи на вебінарах і тренінгах питання розвитку професійних компетентностей, підкреслювали важливість використання інтерактивних методів викладання та навчання у педагогічній

освіті. Знайомлячись із системою польської та фінської вищої освіти, ми з'ясували, що у них також важливу роль відіграють інтерактивні технології та методи навчання задля формування інноваційної компетентності майбутніх фахівців.

Вивчаючи проблему формування інноваційної компетентності в студентів, ми використовували такі інтерактивні методи навчання у процесі викладання фахових предметів: дизайн-мислення, зворотний зв'язок (feedback), дерево рішень, ментальні карти, жури, кейс-метод та ін.

Дизайн-мислення – це метод творчого мислення, спрямований на створення нестандартних рішень та інновацій (Зубкова, 2019). Основним завданням його є генерування нових рішень і пошук творчих шляхів вирішення педагогічних проблем. Він спрямований на формування навичок командної роботи, розвиток емоційного інтелекту, а також критичного та творчого мислення здобувачів освіти. Метод складається з певних етапів, застосування яких у правильній послідовності призводить до бажаного результату: емпатія, фокусування, генерація ідей, прототипування, тестування (Зубкова, 2019). Таким чином, використовуючи метод дизайн-мислення під час вивчення дисципліни «Дидактика» студентами 2 курсу спеціальності 013 Початкова освіта, ми визначали вимоги до вчителя Нової української школи. Зокрема, студентам було поставлене питання «Яким має бути вчитель Нової української школи?». Відповідаючи на це запитання, студенти поступово проходили етапи дизайн-мислення. Метод реалізовувався за таких прийомів: поділ студентів на групи; вибір доповідача в групі; питання інтерв'ю (10 різних запитань: відкритих, гіпотетичних, уточнюючих, які стосувалися доповідача іншої групи); обговорення результатів опитування; виділення домінуючих ідей та підготовка презентацій.

Також, вивчаючи тему «Підручник для закладів початкової освіти», студентам було запропоновано

проблемне запитання «Яким повинен бути підручник нового покоління?». Вони взяли активну участь в обговоренні питання, занурившись у досвід, який отримали після проходження дидактичної практики, і сформували список побажань і потреб. Студенти висували ідеї та пропозиції. Визначивши критерії відбору ідей, вибрали найбільш вдалі. Найкращі ідеї були втілені в конкретні рішення (малюнки, конструювання формату підручника).

Таким чином, метод дизайн-мислення сприяв творчому вирішенню поставленого завдання, формуванню ініціативності, креативності, виступив результатом розвивального досвіду в процесі вирішення проблемного запитання.

Ми націлюємо студентів на можливості використання даного методу в роботі з учнями початкової школи. Для молодших школярів можна використати готові запитання для інтерв'ю та шаблони, запропонувати їм проаналізувати наявні прототипи і висловити свої думки з приводу їх покращення.

У практичній роботі з майбутніми вчителями початкової школи використовувався метод зворотного зв'язку (feedback). Він відіграє важливу роль як для викладачів, так і для студентів. Цей метод дає можливість отримати і проаналізувати інформацію про результати виконання певної діяльності.

Напрямами зворотного зв'язку є: від викладача до студента; від студента до викладача; від студента до іншого студента. Метод носить виховний характер, має бути своєчасним, дає можливість врахувати індивідуальні потреби студентів, мати зворотний зв'язок один з одним.

Зворотний зв'язок може бути усний, невербальний або письмовий. Іноді, коли коментарі прописуються, це має більш ефективний вплив, ніж коли просто чути їх вголос. На практичних заняттях з курсу «Теорія та методика виховної роботи» зі студентами 3 курсу ми намагалися написати

коментарі та розмістити нотатки на столі у кожного студента, якому призначався коментар.

Зворотний зв'язок включає в себе низку прийомів: «Я відчуваю...», «Сендвіч-техніка», «KISS-техніка» (Keep-Stop-Start – продовжуйте-припиніть-почніть). Ці прийоми ми використовували на лабораторних заняттях з курсу «Теорія та методика виховної роботи». Так, вивчаючи тему «Індивідуальна робота з учнями», ми намагалися розкрити особливості процесів індивідуалізації та диференціації соціально-педагогічної роботи з обдарованими дітьми та дітьми групи ризику, проаналізувати особливості педагогічної профілактики девіантної поведінки учнів за допомогою прийому «Я відчуваю...». Це дало можливість удосконалити вміння студентів моделювати, проводити й аналізувати свою діяльність у даних напрямках індивідуальної роботи. Вивчаючи тему «Методика морального виховання молодших школярів» став у нагоді прийом «Keep-Stop-Start». Студентам були запропоновані педагогічні ситуації на визначення моральної поведінки. За допомогою прийому «Keep-Stop-Start – продовжуйте-припиніть-почніть» вони визначали конкретні приклади правильної поведінки, небажані дії, шукали шляхи їх припинення та знаходили правильні рішення.

Дерево рішень – активний метод навчання, який допомагає студентам проаналізувати та краще зрозуміти механізми прийняття складних рішень (Ярошинська, 2007: 88). Він складається з висунення великої кількості різноманітних ідей на основі використання системи структурованого пошуку. Спочатку обирається проблема, що не має однозначного рішення. Шляхи й варіанти вирішення проблеми можна визначити проведенням мозкового штурму. На цьому етапі жоден із варіантів не може бути неправильним. Важливо набрати якомога більше ідей. Студенти поділяються на групи, кожна з яких має заповнити схему. Група, шляхом обговорення, приходить до одного

варіанта рішення. Кожна група пропонує своє рішення на загал. Проводиться обговорення. З використання такого методу досягається всебічне вивчення змісту проблеми і ґрунтовне розкриття поставленої теми. Метод дає можливість майбутнім спеціалістам зорієнтуватися в педагогічній професії та зрозуміти конкурентоспроможність освіти на ринку праці. Наприклад, дерево рішень використовувався при вивченні теми «Методика розумового виховання молодших школярів» з дисципліни «Теорія та методика виховної роботи». Таким чином, студенти навчилися моделювати форми позакласної роботи, спрямованої на розвиток пізнавального інтересу, розкрили дидактичну цінність одного з підходів розвивального виховання: «Допоможи дитині зробити це самій». З проаналізованого змісту навчального матеріалу з будь-якої дисципліни початкової школи, визначали його вплив на розумове виховання учнів. У процесі вивчення теми «Методика морального виховання молодших школярів» студенти заповнювали схему з моральних якостей особистості, що характеризують менталітет українського народу.

Метод ментальних карт – це метод, який дозволяє структурувати та візуалізувати знання здобувачів освіти з метою узагальнення великої кількості інформації та виділення основних понять (Руденко, 2020). Це кращий метод впорядкування та запам'ятовування інформації на відміну від застарілого написання конспектів. Схема методу: тема написана на дошці; група пропонує і обґрунтовує ідеї та інформацію, представляючи їх візуально. Наприклад, з курсу «Дидактика» була обрана тема «Розвивальний характер навчання в сучасній початковій школі». Студенти обговорювали такі питання: Чому важливим завданням уроку є навчити учня мислити? Що ми вкладаємо в поняття «розвиток творчих здібностей»? Чому пріоритетним завданням Нової української школи є навчити дитину вчитися?

При обговоренні питань, пов'язаних з організацією освітнього процесу в початковій школі, під час практичних занять використовувався метод журі. Він вимагає залучення кількох «експертів» (як правило, вчителів початкових класів, у яких студенти проходять педагогічну практику), які відповідають на запитання аудиторії щодо їхньої практичної викладацької діяльності. Експертами можуть бути також студенти, які нещодавно пройшли педагогічну практику в школі і хочуть поділитися своїми враженнями, пропозиціями тощо.

Кейс-метод дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності. Застосування його стимулює індивідуальну активність студентів, формує інтерес і позитивну мотивацію до навчання, забезпечує високу ефективність навчання і розвитку майбутніх фахівців, формує певні особистісні якості і компетенції, сприяє їхньому професіоналізму, відчуттю самостійності в освоєнні теоретичних положень і оволодінні практичними навичками, сприяє розвитку винахідливості, вмінню вирішувати проблеми, розвиває здібності проводити аналіз і діагностику проблем (Пономарьова, 2018). Студенти самовдосконалюються, вчатьсЯ діяти та підсилювати власний творчий потенціал.

Досить активно ми використовували кейс-метод на лабораторних заняттях з курсу «Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» зі студентами 2, 3 курсів. За допомогою кейс-методу здобувачі освіти не просто отримували знання, а вчилися справлятися з такими унікальними та нестандартними ситуаціями, які вимагають знань з багатьох наук, які, як правило, виникають в реальному житті. Даючи студентам завдання у формі кейсів, викладач відкриває їм значно більшу можливість поділитися своїми знаннями, досвідом і уявленнями, тобто навчитися не тільки у викладача, а й один у одного. Даний метод піднімає впевненість студентів у собі, у своїх здібностях. Особливо

важливим він є при вивченні «Методики навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ», оскільки предмет «Я досліджую світ» у початковій школі є інтегрованим і вимагає знань з різних навчальних дисциплін. Так, під час вивчення теми «Аналіз типової освітньої програми з інтегрованого курсу «Я досліджую світ» під керівництвом Савченко О.Я.» кейс-метод дав можливість сформувати в студентів наскрізні вміння з громадянської, природничої, соціальної та здоров'язбережувальної освітніх галузей. Працюючи над складанням планів-конспектів уроків з курсу «Я досліджую світ» на лабораторних заняттях, студенти вчаться використовувати метод кейсів на уроках у початковій школі.

Важливу роль у формуванні інноваційної компетентності майбутніх учителів початкової школи відіграє використання PowerPoint, мультимедійних дошок, відео. У такий спосіб студенти працюють у парах або в малих групах. Мультимедійну презентацію доцільно використовувати для вивчення теоретичного матеріалу з певної теми, супроводження лекцій, закріплення вивченого матеріалу, його упорядкування.

Ми перевірили сформованість окремих компонентів інноваційної компетентності студентів, спираючись на модель формування фахової компетентності майбутнього вчителя початкових класів І.В. Онищенко (Онищенко, 2012). У нашому дослідженні ми перевірили такі основні компоненти: мотиваційний (забезпечення позитивної мотивації студента до формування інноваційної компетентності, що виражається в інтересі до інновацій в педагогічній діяльності, бажанні бути творчим, креативним учителем початкових класів, потребі у самоосвіті, саморозвитку), змістовий (студенти володіють науковими професійними знаннями: педагогічними, методичними, загальноосвітніми, управлінськими, інноваційно-технологічними; здатні творчо мислити, відкриті до нових

ідей, ініціювання змін у близькому середовищі), операційно-активний (здатність студента вирішувати практичні педагогічні завдання, володіння інноваційними технологіями та сучасними методами навчання, професійне мислення), особистісний (особистісні та професійно важливі якості особистості: любов до дітей, доброта, альтруїзм, толерантність, моральність, комунікабельність, конкурентоспроможність, активність, самостійність, ініціативність, креативність, гнучкість мислення), рефлексивний (здатність студента ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, реалізовувати рефлексивні здібності, забезпечувати процеси самопізнання, саморозвитку та самовдосконалення).

Після впровадження в навчальний процес зазначених сучасних методів навчання ми перевірили рівень сформованості окремих компонентів інноваційної компетентності. Таким чином, метод тестування дав змогу перевірити теоретичні знання з фахових дисциплін (змістовий компонент). Студенти склали тести через комп'ютер. Оцінювання тестових завдань проводилося самостійно. Результати показали, що 18 студентів (55,5%) із 34 (100%) здали тести на відмінно, 10 (33,3%) отримали дуже добре і добре, 6 (11,1%) – задовільно.

Розв'язання ситуативних педагогічних кейсів (Осадченко, 2012) дозволило визначити рівень операційно-активного та рефлексивного компонентів майбутніх учителів початкової школи. Для вирішення пропонувалися педагогічні ситуації. Наведемо приклад окремих з них:

Тема: «Основні закономірності та принципи виховання»

Дитина недбало ставиться до навчання на уроці математики, постійно заважає іншим, зовсім не слухає вчителя, займається своїми справами, але дуже гарно малює і любить це робити.

– *Яким педагогічним принципом Ви б керувалися за такої ситуації?*

– *Обґрунтуйте свій вибір.*

Тема: «Творчо-науковий характер виховної діяльності»

Дитина зверху розмовляє з учителем, батьками.

– *Які методи впливу треба застосувати дорослим для розв'язання цієї проблеми?*

Школярі зчиняють несамовитий гамір на перерві.

– *Спроектуйте свій виховний вплив на цих дітей.*

Тема: «Педагогічний менеджмент»

На уроці під час розгляду нового матеріалу один із учнів скаржиться, що не розуміє.

Варіанти розв'язання

а) Ви пояснюєте йому незрозумілий матеріал ще раз (одразу або після уроку);

б) просите кого-небудь із тих, хто зрозумів, пояснити товаришу матеріал;

в) запропонуйте свій варіант.

Обґрунтуйте свій вибір варіанта (Матвієнко, 2005: 39, 62, 156).

Результати аналізу запропонованих педагогічних ситуацій свідчать про те, що 30 (88,8%) студентів активно брали участь в обговоренні та вирішенні педагогічних проблем, вільно й переконливо висловлювали свої думки та пропонували різні способи вирішення ситуацій. Лише 4 (11,1%) студенти були менш активними.

Розгляд і вирішення педагогічних задач, у яких моделювалася проблемна ситуація, дозволили простежити використання студентами комплексу знань, умінь і навичок, наданих змістовим, операційно-активним та особистісним компонентами, так необхідних для майбутніх учителів початкової школи. Метод фокус-групового дослідження (Лапшин, 2016) дозволив обговорити зі студентами проблему впровадження нових методів навчання та їх позитивний вплив на процес формування інноваційної компетентності майбутнього вчителі.

Висновки

За результатами дослідження зазначені вище інтерактивні методи навчання відкривають для студентів інструменти, за допомогою яких вони зможуть почати мислити інноваційно і бачити свої приховані можливості. Зрештою, використання вищеописаних методів – це не тільки вимога часу, це ознака обізнаної людини, що має високий ступінь організації та мислення.

Отримані в ході експерименту результати дослідження дозволяють стверджувати, що інтерактивні методи навчання ефективно впливають на процес формування інноваційної компетентності майбутніх учителів закладів початкової освіти. Студенти, які брали участь в експерименті, показали позитивні результати. Можна стверджувати, що сформована інноваційна компетентність у майбутніх учителів початкових класів є необхідною для педагогічної діяльності в Новій українській школі. Адже саме інноваційність як ключова компетентність визначена у Державному стандарті початкової освіти.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в науковому обґрунтуванні та методичній розробці освітньої технології, яка б сприяла формуванню професійних компетентностей, зокрема інноваційної.

Література

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; [головний ред. В.Г. Кремень]. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
2. Бібік Н.М. Компетентісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. *Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи* : Бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О.В. Овчарук. Київ : К.І.С., 2004. 47–52 с.
3. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти. Закон України «Про освіту». Державний стандарт початкової освіти. Київ: ТД «Освіта-Центр плюс», 2018. 240 с.
4. Ярошинська О.О. Дидактика: навчально-методичний посібник. Умань: РВЦ «Софія», 2007. 192 с.

5. Зубкова О.П. Дизайн-мислення в освіті. Всеосвіта. 2019. <https://vseosvita.ua/library/dizajn-mislenna-v-osviti-4703.html> (дата звернення: 4.01.2022).

6. Руденко Н. Особливості підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування ментальних карт на уроках математики. Освітологічний дискурс. 2020. №2 (29) <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/690> (дата звернення: 31.01.2022).

7. Пономарьова О.М. Використання кейс-методу на уроках у початковій школі. Всеосвіта. 2018. <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-kejs-metodu-na-urokah-v-pocatkovij-skoli-11180.html> (дата звернення: 31.01.2022).

8. Онищенко І. Модель формування фахової компетентності майбутнього вчителя початкових класів. Навчання і виховання обдарованої особистості: теорія і практика. 2012. № 8. С. 94-101.

9. Осадченко І. Дидактичні вимоги та методика формування кейсів у контексті підготовки майбутніх учителів початкової школи. Наукові записки КДПУ. 2012. Вип. 107 (2). С. 58-69.

10. Матвієнко О.В. Виховання школяра: педагогічні задачі та завдання. Київ: ПЦ «Фоліант», 2005. 200 с.

11. Методика проведення фокус-груп: метод. реком. для студентів сп. «Журналістика» ВДПУ / Укладач Лапшин С.А. Вінниця: ВДПУ, 2016. 28 с.

Опанасенко Н.І., Черненко Г.М.

Роль інтерактивних методів навчання у формуванні інноваційної компетентності майбутніх учителів закладів початкової освіти

Анотація

У статті розкрито проблематику формування інноваційної компетентності в майбутніх учителів початкової школи при

вивченні фахових навчальних предметів з використанням методів інтерактивного навчання. Зазначено актуальність обраної теми. Обґрунтовано мету дослідження. Встановлено, що важливу роль у формуванні інноваційної компетентності відіграє інтерактивне навчання, що є специфічною формою організації пізнавальної діяльності, яка передбачає створення таких умов навчання, за яких кожен здобувач освіти відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. Акцентовано увагу на змісті інтерактивних методів навчання: дизайн-мислення, зворотний зв'язок, дерево рішень, ментальні карти, журі, кейс-метод та ін. Наведено приклади використання цих методів у процесі викладання фахових предметів «Дидактика», «Теорія та методика виховної роботи», «Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» для студентів 2, 3 курсів спеціальності 013 Початкова освіта.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні вчителі початкової школи, інноваційність, методи інтерактивного навчання.